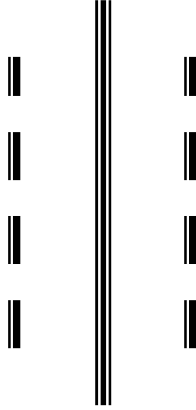
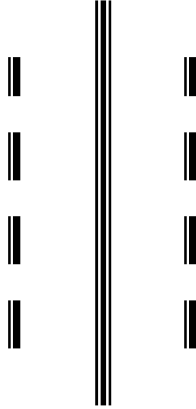

गोविन्द भट्टका समालोचनाको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र
सङ्कायअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह नेपाली दोस्रो
वर्षको दसौं पत्रको प्रयोजनको लागि
प्रस्तुत

शोधपत्र

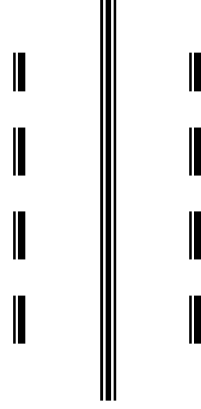

शोधार्थी

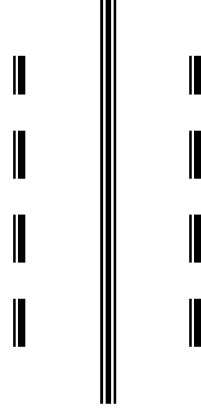
उमाकान्त आचार्य
रोल नं. १३/२०६१
नेपाली शिक्षण समिति
पाटन संयुक्त क्याम्पस
पाटनढोका, ललितपुर
२०६५

गोविन्द भट्टका समालोचनाको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र
सङ्कायअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह नेपाली दोस्रो
वर्षको दसौं पत्रको प्रयोजनको लागि
प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

उमाकान्त आचार्य
रोल नं. १३/२०६१
नेपाली शिक्षण समिति
पाटन संयुक्त क्याम्पस
पाटनढोका, ललितपुर

२०६५

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय

पाटन संयुक्त क्याम्पस
पाटनढोका, ललितपुर

गोविन्द भट्टका समालोचनाको अध्ययन

शीर्षकको

शोधपत्र

नेपाली विषयमा स्नातकोत्तर तह (एम.ए.) दोस्रो वर्षको दसौं पत्रको
प्रयोजनका लागि स्वीकृत गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

.....
शोधनिर्देशक
(डा. जगदीशचन्द्र भण्डारी)

.....
बाह्य परीक्षक
(मित्रलाल पञ्जानी)

.....
कार्यक्रम संयोजक
(डा. कृष्णप्रसाद दाहाल)

गोविन्द भट्टका समालोचनाको अध्ययन

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

श्री उमाकान्त आचार्यले मेरो प्रत्यक्ष निर्देशनमा रही विशेष लगाव र मिहिनेतका साथ **गोविन्द भट्टका समालोचनाको अध्ययन** नामक शोधपत्र तयार गर्नुभएको छ । उहाँले मानविकी सङ्कायको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नयाँ पाठ्यक्रमअन्तर्गत दसौँ पत्रको प्रयोजनको लागि यो शोधपत्र तयार गर्नुभएको छ । यो शोधपत्रलाई पूर्णता दिनु निकै कठिन काम थियो । विविध कठिनाइ भए पनि यस कार्यमा निश्छल र दृढ भई लागिपर्ने छात्र **उमाकान्त आचार्यको** लगनशीलता स्वागतिलो ठान्दछु । अतः आवश्यक मूल्याङ्कनको लागि विभागसमक्ष पेस गर्न सिफारिस गर्दछु ।

.....
(डा. जगदीशचन्द्र भण्डारी)
शोधनिर्देशक
नेपाली शिक्षण विभाग
पाटन संयुक्त क्याम्पस,
ललितपुर, नेपाल ।

मिति:

कृतज्ञता-ज्ञापन

समालोचक गोविन्द भट्टका समालोचनाको अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र मैले स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्षको दसौं पत्रको प्रयोजनको लागि आदरणीय गुरु डा. जगदीशचन्द्र भण्डारीको कुशल निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । आफ्नो व्यस्तताका बावजूद अमूल्य समय दिएर बौद्धिक सहयोग गर्नुहुने यस शोधपत्रका निर्देशक डा. जगदीशचन्द्र भण्डारीप्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

त्यसैगरी प्रस्तुत शोधपत्र सम्पन्न गर्ने क्रममा आरम्भदेखि अन्त्यसम्ममा आवश्यक सामग्री उपलब्ध गराउनुका साथै अन्य महत्वपूर्ण सल्लाह दिई मलाई सहयोग गर्नुहुने शोधनायक आदरणीय समालोचक गोविन्द भट्टप्रति हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । साथै अन्य गुरुवर्गहरू डा. गोपीन्द्र पौडेल, पोषरमण चापागाईं, डा. कृष्णप्रसाद दाहाल, महेन्द्र गिरी, डा. नन्दीश अधिकारी, डा. अच्युतशरण अर्याल, पीताम्भर अधिकारी तथा मेघराज कोइरालामा हार्दिक आभार प्रकट गर्दै सामूहिक समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गर्ने साथीहरूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु । यसैगरी टंकण कार्यमा हृदयदेखि नै सहयोग पुऱ्याउने मित्र उमेशमान श्रेष्ठलाई पनि धन्यवाद नदिई रहन सक्तिन ।

अन्तमा निर्देशकले देखाएको बाटोमा हिँड्दै क्षमताले भ्याएसम्म परिश्रम गरी तयार पारिएको प्रस्तुत शोधपत्रको उचित मूल्याङ्कनका लागि नेपाली शिक्षण विभागसमक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

.....
उमाकान्त आचार्य

९८४१७२९८३९

मिति:

शोधनिर्देशक-डा.जगदीशचन्द्र भण्डारी

विषयसूची

विषय पृष्ठ

पहिलो अध्याय

शोधपरिचय १-४

१.१ शोधशीर्षक	१
१.२ शोधकार्यको प्रयोजन	१
१.३ शोधसमस्या	१
१.४ अध्ययनको उद्देश्य	१
१.५ पूर्वकार्यका समीक्षा	२
१.६ शोधपत्रको औचित्य	३
१.७ अध्ययनको सीमाङ्कन	३
१.८ सामग्री सङ्कलन विधि	४
१.९ शोधविधि	४
१.१० शोधपत्रको ढाँचा	४

दोस्रो अध्याय

गोविन्द भट्टको जीवनी र व्यक्तित्व ५-१६

२.१ जीवन सन्दर्भ	५
२.१.१ जन्म र बाल्यकाल	५
२.१.२ शिक्षादीक्षा	६
२.१.३ पारिवारिक पृष्ठभूमि र आर्थिक अवस्था	६
२.२ गोविन्द भट्टको व्यक्तित्व	८
२.२.१ बाह्य व्यक्तित्व	८
२.२.२ आन्तरिक व्यक्तित्व	८
२.२.३ समालोचक व्यक्तित्व	८
२.२.४ निबन्धकार व्यक्तित्व	९
२.२.५ कवि व्यक्तित्व	९

२.२.६ अनुवादक व्यक्तित्व	१०
२.२.७ भूमिका लेखक व्यक्तित्व	१०
२.२.८ सामाजिक तथा राजनीतिक व्यक्तित्व	११
२.२.९. साहित्यिक मान्यता र वैचारिक अवधारणा	१२
२.३ निष्कर्ष	१५

तेस्रो अध्याय

प्रगतिवादी नेपाली समालोचना र गोविन्द भट्ट	१७-२४
३.१ विषय प्रवेश	१७
३.२ नेपाली समालोचनाका सन्दर्भमा प्रगतिवाद	१७
३.३ प्रगतिवादी नेपाली समालोचनाको आरम्भ	१८
३.४ प्रगतिवादी नेपाली समालोचनाको चरण विभाजन	१९
३.५ गोविन्द भट्टको समालोचना यात्रा	२१

चौथो अध्याय

गोविन्द भट्टका समालोचनाको अध्ययन	२५-९८
४.१ विषय प्रवेश	२५
४.२ गोविन्द भट्टका समालोचना (२०५५) समालोचनात्मक कृतिको अध्ययन	२५
४.२.१ सैद्धान्तिक समालोचना	२६
४.२.२ व्यावहारिक समालोचना	३३
४.२.२.१ प्रतिभासम्बन्धी समालोचनाहरू	३४
४.२.२.२ कृतिसम्बन्धी समालोचना	४४
४.२.३ निष्कर्ष	५२
४.३ गोविन्द भट्टका मार्क्सवादी चिन्तनहरू कृतिको अध्ययन	५२
४.३.१ संस्मरणात्मक निबन्धहरू	५३
४.३.२ वैचारिक निबन्धहरू	५६
४.३.३ निष्कर्ष	५९

४.४ गोविन्द भट्टका भूमिकाहरूको अध्ययन, वर्गीकरण तथा मूल्याङ्कन	६०
४.४.१ विषय प्रवेश	६०
४.४.२ गोविन्द भट्टद्वारा आफ्ना कृतिमाथि आफैँ लेखिएका भूमिकाहरूको अध्ययन	६०
४.४.२.१ कविताविधा	६०
४.४.२.२ समालोचनाविधा	६१
४.४.३ गोविन्द भट्टद्वारा अन्य स्रष्टाका कृतिहरूमाथि लेखिएका भूमिकाहरूको अध्ययन	६३
४.४.३.१ कविताविधा	६३
४.४.३.२ कथाविधा	७६
४.४.३.३ उपन्यासविधा	७८
४.४.३.४ नाटकविधा	८०
४.४.३.५ निबन्धविधा	८०
४.४.३.५ समालोचनाविधा	८४
४.४.३.६ दर्शनशास्त्र	८९
४.४.४ निष्कर्ष	८९
४.५ फुटकर समालोचनाहरूको अध्ययन	९०

पाँचौँ अध्याय

उपसंहार निष्कर्ष	९९-१०२
५.१ उपसंहार	९९
५.२ निष्कर्ष	१०१
सन्दर्भसामग्रीसूची	१०३-१०७
क) पुस्तकहरूको सूची	
ख) शोधपत्रहरूको सूची	